

Lekcja wiedzy o społeczeństwie w dniu 5 maja 2020 r.
Temat przeznaczony jest na dwie jednostki lekcyjne.

Proszę, aby uczniowie zapisali temat lekcji:

Temat: **Organy wymiaru sprawiedliwości – kompetencje.**

Uczniowie zapoznają się z treścią Konstytucji RP – rozdział VIII. Można do tego wykorzystać dostęp do wersji online na stronie Sejmu RP: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

Chętni uczniowie mogą zobaczyć sobie symulację rozprawy sądowej:

<https://www.youtube.com/watch?v=EBChWUJB79s>

Notatka do lekcji:

1. SĄD NAJWYŻSZY

- a) Organ władzy sprawujący nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych ,
- b) składa się z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, prezesów i sędziów powoływanych na 6 lat,
- c) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i pozostałych sędziów powołuje Prezydent,
- d) Sąd dzieli się na 4 izby: cywilną, karną, wojskową, pracy i ubezpieczeń społecznych
- e) Kompetencje:
 - o rozpoznaje kasację, czyli odwołania od wyroków sądów drugiej instancji z powodu złamania prawa w trakcie postępowania sądowego,
 - interpretuje przepisy prawa,
 - stwierdza ważność przepisów prezydenckich, wyborów do parlamentu oraz ważności referendum konstytucyjnego i ogólnokrajowego.

2. SĄDY POWSZECHNE:

- a) Sądy powszechne są dwuinstancyjne;
 - sądy rejonowe są najniższą instancją (w powiatach) – rozpatrują większość spraw,
 - sądy okręgowe (w miastach wojewódzkich) są sądami drugiej instancji – rozpatrują odwołania od orzeczeń sądów rejonowych. Jednocześnie są sądami pierwszej instancji przy rozpatrywaniu spraw zbrodni lub rozwodów,
 - sądy apelacyjne – rozpatrują odwołania od wyroków sądów okręgowych (gdy sąd okręgowy był sądem pierwszej instancji).

3. SĄDY WOJSKOWE:

- a) Rozpatrują przestępstwa popełniane przez żołnierzy służby czynnej, oraz w sprawach o niektóre przestępstwa popełniane przez pracowników cywilnych wojska..
- b) Sądy wojskowe są dwuinstancyjne:
 - sądy garnizonowe to sądy pierwszej instancji,
 - sądy okręgu wojskowego to sądy drugiej instancji dla spraw rozpatrywanych przez sądy garnizonowe; są to również sądy pierwszej instancji dla spraw żołnierzy posiadających najwyższe stopnie wojskowe.

4. SĄDY ADMINISTRACYJNE

- a) Sądownictwo administracyjne jest dwuinstancyjne:
 - sądami pierwszej instancji są wojewódzkie sądy administracyjne, które rozpatrują wszystkie sprawy należące do kompetencji sądów administracyjnych,
 - sądem drugiej instancji jest Naczelny Sąd Administracyjny, który rozpatruje apelacje od

wyroków sądów wojewódzkich. Na czele NSA stoi prezes powoływany przez Prezydenta na kadencję 6 lat.

b) Kompetencje sądów administracyjnych:

- kontrola działania organów administracji publicznej,
- rozstrzyganie sporów między jednostkami samorządu oraz samorządem a jednostkami administracji państwowej,
- rozstrzyganie sporów między obywatelami a jednostkami administracji (urzędami) ,
- orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego.